

รายงานผลการดำเนินงานฉบับสมบูรณ์

โครงการการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อลดความเสียหายและยืดอายุการเก็บรักษาผัก ผลไม้ และดอกไม้สดเพื่อการส่งออก

อภิตา บุญศิริ

งานวิจัยพืชผลหลังเก็บเกี่ยว ฝ่ายปฏิบัติการวิจัยและเรือนปลูกพืชทดลอง สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่ง มก.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 73140

บทคัดย่อ

168462

การจัดการอบรมโครงการการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อลดความเสียหายและยืดอายุการเก็บรักษาผัก ผลไม้ และดอกไม้สดเพื่อการส่งออก” โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก “ทุนอุดหนุนวิจัย มก.” ประจำปีงบประมาณ 2547” เป็นเงิน 200,000.-บาท (สองแสนบาทถ้วน) ให้จัดการฝึกอบรมจำนวน 2 รุ่น รุ่นที่ 1 จัดให้กับเกษตรกรผู้ผลิตผัก จำนวน 30 คน และรุ่นที่ 2 จัดให้กับข้าราชการและผู้สนใจทั่วไป จำนวน 28 คน โดยใช้ชื่อหลักสูตร “วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวพืชสวนรุ่นที่ 18-19”

การจัดการฝึกอบรมทั้ง 2 รุ่นนี้ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณาจารย์จากภาควิชาพืชสวน ภาควิชาโรคพืช ภาควิชาปฐพีวิทยา และภาควิชากีฏวิทยา คณะเกษตรกำแพงแสน, บุคลากรของงานวิจัยพืชผลหลังเก็บเกี่ยว ฝ่ายปฏิบัติการวิจัยและเรือนปลูกพืชทดลอง สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่ง มก. ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แก่ คุณสมจิต ไพโรจน์ม่วง ผู้จัดการผักและผลไม้หลังเก็บเกี่ยวที่มีระบบการผลิตที่ดี (Good Manufacturing Practice) และโรงงานเอกชน ได้แก่ โรงงานสุพรรณม้วนผลไม้ฝรั่งซึ่งมีคุณสุพรรณ หุตะเจริญ เป็นเจ้าของกิจการ และในการนี้ได้แบ่งการอบรมออกเป็น 3 ส่วนคือ ภาควิชาพืชสวน, ภาควิชาปฐพี และทัศนศึกษา

การฝึกอบรมหลักสูตรวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวพืชสวน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจหลักเบื้องต้นในด้านสรีรวิทยา และเทคโนโลยีหลังเก็บเกี่ยวพืชสวน และสามารถนำความรู้ และแนวคิดที่ได้รับไปปรับใช้ในทางการค้า การผลิต และการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้เข้ารับการอบรมยังได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันอีกด้วย โดยการฝึกอบรมหลักสูตรวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวพืชสวนรุ่นที่ 18 ดำเนินการฝึกอบรมให้กับเกษตรกรผู้ผลิตผักจำนวน 30 คน ณ ฝ่ายปฏิบัติการวิจัยและเรือนปลูกพืชทดลอง ระหว่างวันที่ 7-9 กันยายน 2547 ในจำนวนนี้มีเกษตรกรที่มีสิทธิ์ได้รับใบประกาศนียบัตรทั้ง 30 คน เนื่องจากเข้ารับการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ผู้เข้ารับการอบรมมีระดับการศึกษาตั้งแต่ต่ำกว่าปริญญาตรี จนถึงปริญญาโท และมีอายุอยู่ระหว่าง 18-66 ปี สำหรับรุ่นที่ 19 ดำเนินการฝึกอบรมให้กับข้าราชการและผู้สนใจทั่วไป ณ ฝ่ายปฏิบัติการวิจัยและเรือนปลูกพืชทดลองระหว่างวันที่ 26-30 ตุลาคม 2547 จำนวน 28 คน ในจำนวนนี้มีผู้ที่มีสิทธิ์ได้รับใบประกาศนียบัตรเพียง 26 คน ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอกและมีอายุอยู่ระหว่าง 22-52 ปี

168462

ผลการประเมินการอบรมจากการให้ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด 2 รุ่น ตอบแบบประเมิน คิดจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยที่คะแนน 1 หมายถึง น้อยมาก จนกระทั่ง คะแนน 5 เท่ากับ ดีมาก พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพื่อประโยชน์ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป ผลการประเมินพบว่า เกษตรกรผู้ผลิต ผักที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวพืชสวนรุ่นที่ 18 เรื่อง “ ผัก ” มีความรู้ก่อนเข้ารับการอบรมน้อยคิดเป็น 2.00 ± 0.86 คะแนน หลังจากรับการอบรมไปแล้ว ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเป็น 3.82 ± 0.67 คะแนน วิทยากรทุกท่าน, เนื้อหาในการอบรม, เอกสารประกอบการอบรม, อุปกรณ์ และสื่อมีความเหมาะสมดี โดยมีคะแนนระหว่าง 3.67 ± 0.78 ถึง 4.19 ± 0.74 คะแนน วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี 4.07 ± 1.02 คะแนน ผู้เข้ารับการอบรมเชื่อว่าสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ประกอบอาชีพได้ 3.75 ± 1.04 คะแนน ผู้เข้ารับการอบรม ให้คะแนนอาหาร 4.14 ± 0.76 คะแนน และให้คะแนนห้องบรรยาย ห้องปฏิบัติการ ที่พักตั้งแต่ 3.93 ± 0.90 ถึง 4.19 ± 0.68 คะแนน เมื่อสอบถามความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกผักพบว่า ต้องการให้มีการจัดอบรมแบบนี้ขึ้นอีก โดยให้คะแนน 4.08 ± 1.04 คะแนน เกษตรกรยังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ต้องการข้อมูลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทันที และต้องการความรู้เรื่องผักอินทรีย์เพิ่มขึ้น และต้องการความรู้เกี่ยวกับแมลงหลังเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะเรื่องไข่แมลง หรือตัวอ่อนแมลงที่ปนเปื้อนไปกับผลิตผล การจัดฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้เกษตรกรมองภาพการผลิตผักเพื่อการส่งออกแบบครบวงจรได้ชัดเจนขึ้น อันจะได้นำมาซึ่งความเข้าใจถึงความสำคัญของการดูแลผลิตผลในแปลงปลูกที่สามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพ และการจัดการผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยวได้ ซึ่งอาจหมายถึงการสูญเสียตลาดและรายได้ที่เกษตรกรที่ควรจะได้รับ อันนำมาซึ่งการสูญเสียรายได้นำเข้าของประเทศอีกด้วย

สำหรับรุ่นข้าราชการและผู้สนใจทั่วไปที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวพืชสวนรุ่นที่ 19 มีความรู้ก่อนเข้ารับการอบรมในระดับปานกลางคิดเป็น 2.48 ± 0.75 คะแนน หลังจากรับการอบรมไปแล้ว ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเป็น 4.10 ± 0.54 คะแนน วิทยากรทุกท่านมีความเหมาะสมดี โดยคิดเป็นคะแนน 4.38 ± 0.50 คะแนน, เนื้อหาในการอบรม 4.38 ± 0.50 คะแนน, ระยะเวลาในการอบรม, เอกสารประกอบการอบรม, อุปกรณ์ และสื่อมีความเหมาะสมดี โดยมีคะแนนระหว่าง 4.00 ± 0.67 ถึง 4.38 ± 0.59 คะแนน วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี 4.38 ± 0.67 คะแนน ผู้เข้ารับการอบรมเชื่อว่าสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ประกอบอาชีพได้มาก 4.10 ± 0.62 คะแนน ผู้เข้ารับการอบรมให้คะแนนอาหาร 3.68 ± 0.95 คะแนน สถานที่บรรยาย 4.38 ± 0.50 คะแนน, ห้องปฏิบัติการ 4.10 ± 0.54 คะแนน และต้องการให้มีการจัดอบรมแบบนี้ขึ้นอีก โดยให้คะแนน 4.48 ± 0.51 คะแนน ผู้เข้ารับการอบรมมีการเสนอแนะว่าต้องการให้มีการดูงานทั้งสองด้านคือผัก และผลไม้ เพื่อให้ได้รับประโยชน์มากขึ้น

จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ยังเป็นที่ต้องการของทั้งเกษตรกร ข้าราชการและผู้สนใจทั่วไป ดังนั้นการดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวจึงควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้และเข้าใจอย่างครบวงจรให้กับเกษตรกร ผู้ส่งออก และผู้ประกอบการ ตลอดจนข้าราชการและผู้เกี่ยวข้อง